

in en om de kunst

ENSOR TRIOMFEERT IN ZÜRICH

Op donderdag 20 mei opende in het Kunsthaus te Zürich de lang verwachte Ensor-tentoonstelling. Het is de meest indrukwekkende, best beredeneerde, best georganizeerde tentoonstelling geworden die tot nog toe aan de Oostendse meester werd gewijd. Een catalogoog van 372 bladzijden met 140 kleurreproducties en 50 wit-zwart foto's die bijna twee kg weegt, tienduizenden folders (met op de voorpagina Ensor's *Bloemenhoed* en de verwijzing naar Oostende), duizenden voorafgezonden brochures (36 bladzijden, een kleurreproductie en 16 wit-zwart afbeeldingen), kleur-affiches (formaat 130 x 90 cm) verspreid over de hele wereld... Zürich heeft Ensor als een genie, als één van de grootste schilders aller tijden aangezien en ook consequent op dat hoog niveau behandeld!

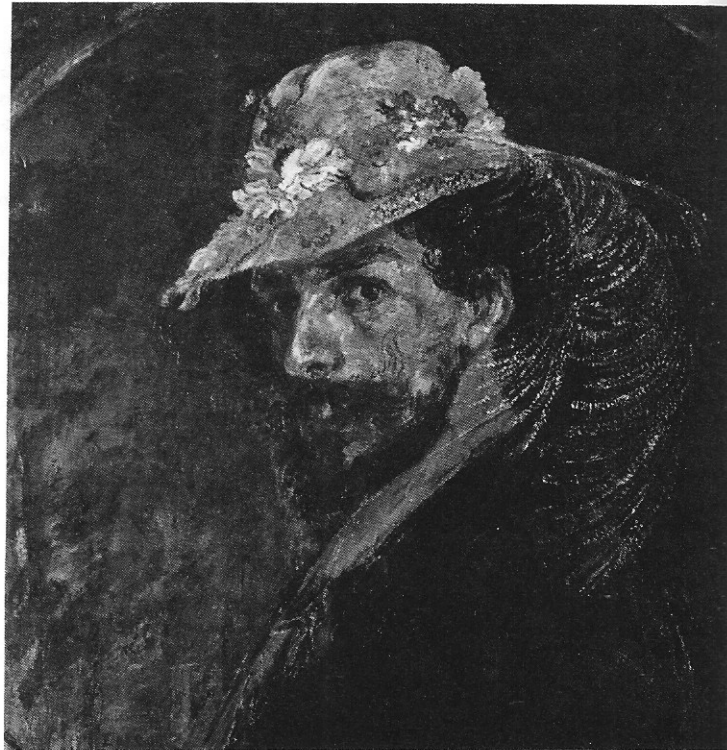
De expositie in cijfers: 123 schilderijen, 163 tekeningen en aquarellen, de 133 etsen aangevuld met gekleurde, de litho's, brieven, dokumenten en foto's.

In de voormiddag werd de tentoonstelling aan de pers voorgesteld in aanwezigheid van talrijke bruikleengevers uit ons land. Harald Szeemann, het brein achter de tentoonstelling, leidde de aanwezigen meteen naar één van de grote zalen waar vijf van Ensor's meesterwerken bijeenhangen: o.a. *De oestereetster* en *De verzoeking van St.-Antonius*. Hij deed opmerken dat het zeer zeldzaam is dat men een schilder van het formaat van Ensor over een zo lang leven kan volgen en de verschillende uitingen van zijn genie kan afwegen tegenover het geheel van zijn schepping. Groot belang hecht Szeemann aan de geschriften van Ensor en re-evalueert het latere werk dat met de ogen van heden anders wordt benaderd dan vroeger. Het gezelschap werd dan naar de hoofdzaal geleid waar *De Intrede van Christus te Brussel* hangt, er tegenover *Christus bedaart de storm* en links en rechts twee latere maar schitterende karnavalscènes.

Voor Szeemann is Ensor's *Intrede* één der belangrijkste schilderijen van de moderne schilderkunst. Het is door het zien van dit fantastisch doek, gemaakt bijna honderd jaar geleden, dat hij de studie van Ensor heeft aangevangen. De actualiteit van Ensor's Kunst was zo een beetje de leidraad van zijn betoog, zijn modernisme en de vele directe verwijzingen in zijn oeuvre naar latere en zelfs huidige kunststrekkingen. Komende van een autoriteit als Harald Szeemann (tweemaal de Dokumenta in Kassel, verschillende grote retrospectieven) duwt deze mening — gerealiiseerd in deze merkwuurige tentoonstelling — Ensor weer enkele trappen hoger op internationaal vlak.

Bij een eerste rondgang komt men — al kent men het werk van Ensor nog zo goed — onder de indruk van dit genie dat zich zo bijzonder vroeg (18-19 jaar) is beginnen te manifesteren. Afzonderlijke kabinetten tonen in een welkome intimiteit tekeningen en grafiek, deels aan de wand, deels in kasten. Zo is het voor de leek zeer duidelijk in welke mate sommige tekeningen variaties zijn op een thema uitgewerkt in de doeken. Zo gezien vormen de aparte kamers gewijd aan de Christusfiguur en de voorafgaande studies van de *Intrede* een aanloop tot de sublieme apotheose van Ensor's grootste schilderij.

Het fameuse restaurant 'Die Kronenhalle' (waar Miro's en Kan-

dinsky's en Klee's de wanden sieren) liep dan vol met de genodigden aan wie een prachtige lunch werd aangeboden. De officiële vernissage was een indrukwekkende aangelegenheid. Honderden genodigden hadden zich opeengestapeld in het groot auditorium van het Kunsthaus. De directie kon ons mededelen dat er meer volk was dan voor de tentoonstellingen van Picasso en Matisse.

Niettegenstaande de plechtigheid van het gebeuren slaagden de sprekers erin een gezellige gemoedelijkheid te bewaren. Na de perschef die het publiek in het Duits verwelkomde kwam Harald Szeemann aan het woord. „Une longue jouissance prend fin avec ce vernissage”... de voorbereiding van deze expositie was voor hem en zijn medewerkers één lang genieten van het werk van Ensor. Ook in deze rede legde spreker het accent op het feit dat men in de catalogoog er zoveel mogelijk had naar gestreefd de Kunst van Ensor door zijn eigen geschriften te begeleiden. „Ensor's taal is schilderen met woorden”, aldus Szeemann die dan het ingenieuze idee had op onnavolgbare wijze de rede van Ensor voor te dragen ter verwelcoming van „een ander genie”...: Einstein. Hoezeer dit bij het publiek insloeg was te horen aan het veelvuldig gelach met Ensor's spirituele en kleurrijke taal! Conservator Guido Magnaguagno die samen met Szeemann Europa had afgereisd om de werken te verzamelen sprak dan over Ensor en zijn werk waarna de directeur van het Kunsthaus de aanwezigen tot een bezoek aan de tentoonstelling uitnodigde.

Frans Aerts